

Laptulajdonos:
Öv. VÁKÁR LAJOSNÉ
 Főszerkesztő
RÉSZEGH VIKTOR.
 Kiadóhivatal:
 Vákár könyv- és papírkereskedése Csekezeredán, hová a hirdetések árai és előfizetési díjak előre küldendők.
 Egyes szám ára Let 3.—

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Műfajbesorolás:
 Egész évre Let 160.—
 Félévre " 80.—
 Negyedévre " 40.—
 Külföldre egy évre " 440.—
 Hirdetési díjak a legolcsóbban számítandók.
 Kéziratok nem adóznak vissza
 Nyilvántartási költségek díja soronként Let 25.—
 Megjelenik minden vasárnap

1918 november 18.

A nagy háborúnak vége lett. 51 hónapi addig elképzelhetetlen tömegmészárlás, pusztulás után betétek hirdettek.

Fellélegzett a világ. Tizenhat esztendővel ezelőtt éppen ezekben a napokban a küzdő felek teljesen kimerülve a szüneteskedésből befejezték a gyilkos háborút.

Pontosan ezen a napon, 1918 november hó 18-án összegyűltek az erdélyi, bánági és magyarországi összes románoknak jogaitott képviselői Gyulafehérváron, hogy kimondják és létrehozzák az egyesülés művét. Örömmámorban uszott az egész világ akkor. Felzabadozva a véreket, a hősi halálakat, az éhezéseket, a sorból állnak annyi nyomorúságot jelentő megpróbáltatásai alól, egy gondolat töltött el mindenkit — a békeknek, a szeretetnek — egymás megbecsülésének valóra váltása az emberi együltelesen.

Ebben a szabadságra vágyó levegőben született meg a gyulafehérvári nemzetgyűlés határozatának első pontja:

1. *"Teljes nemzeti szabadság az itt lakó nemzeteknek. Mindenik nemzet önmagát kormányozza saját nyelven, saját közigazgatással, a saját kebeléből vett egyének által. Minden nemzet a törvényhozási képviselőre és az ország kormányzásában való részvételre népességének számarányában nyert jogot."*

Az új román állam megalapításának és az alapító elöl tette nemcsak az ezeréves erdélyi szabad levegőnek a szüleménye. A háború szenvedések, a négy és fél éves öröklet elbűn: a nemzedékből fölközve szakította ki a bekerek utak keresztjeinek a végét.

Ez a nemzedék, amely a technika háborújának legdörögtebb szörnyűségeit élte keresztül, a véreket öntöttek honpi borzalmis ontása után nem tudott gyűlölni. 1918 év végén már nem a ott ellenség sehol egymással szemben, csak a bekerek vagyakozó, nyomorult emberrocok és aranyak tartottak a háborúrationalitást, amelyekben egyik perceről a másikra kibőbba a béke tragédiája.

1918 november 18-an Gyulafehérváron is ez a békébe robbant fellelegzés talánozott, hogy ücsületes szívvel lerskja az egyénes mellett elő népek nyugodtatásait alpelveit. Ugy, hogy ott ne legyen több gyűlölet, hogy meg ne zavarhassa az összhangot a nemzeti gyűlölködés öröge, hogy soha meg ne ismétlődnessen rajtuk vagy gyermekeiknek a szenvedések az a szörnyűség, amelyek újait 12 millió hősi halott, sok millió csonka rokkant, had övgyek, gyermekek hősi halálát sirató édesanyák jelzik.

A teljes nemzeti szabadság alapelveire való berendezkedés, a vértől és gyűlöletmentől való megdörögést jelentette — akkor 1918 november 18-an. A mindan háborús örjngesztői való megcsömörleést, amelyben egy pillanatra előretört a testverességek minálámépitő ideálnak a közkinccs való intézményesítése.

Csak pillanatra. Mert ami azután következett, az minden volt a világban csak nem a testveresség és szabadság gondolatának a világbeke szolgálatába való beszervezése.

A szemünk előtt dübörög a gyulafehérvári események után való lázas mozgóképek R-kord számomra menő teljesítmény, ahogyan 16 esztendő alatt az emberi szeretetet megcsufoltak az egész keresztény világban.

Maradjunk csak itthon. Tessék szíjjel nézni. 16 év alatt mennyi való-ut meg az itt elő népek nemzeti szabadságából és egyenbűgebből. Mennyi ugy-e, hogy nem szólva saját nyelvű közigazgatásról és egyébokről tizenhat év után még az erdélyi hadirokkantak nyugdíj egysegtetését sem hajandok megcsinálni — nem hogy ép emberek egyenjogúságának a kérdése okozza állampolitikai gondot.

Élő: eltekintve a nagy általános helyzetet nézve, érzi, látja minden földi lény, hogy 1918 évi november hó 18-ától maig bűnös könnyelműséggel rohan egész Európa s benne mi is a gyűlölet lejtőjén.

Az iramot csak egyetlen módon lehet megállítani. Ha visszaállítjuk közönk a megbocsájtásnak, a kien kesztelődésnek és szeretetnek jeliszavát. Ha vissza-idézzük azt az 1918 évi november 18-iki hangulatot, amely telve volt a náborus pusztítás megdöbbenésével s az abból fakadó megjavulásnak szándékával. Ha nem akarjuk feladni és eltüntetni egymást a fődészinéről, bízzunk köremlüköndük abban, hogy minden szerelmet, hogy az nekik szeredést a szeretet eszközeivel kipróbáljunk a szívekbe, ha összefogunk, hogy minden gyűlöletet és lelkiismeretlen usztást megfojtsunk, ha össinték és valóban az 1918 november 18-iki teljes egyenlőség és nemzeti szabadság alapján akarjuk, hogy ezen a földdarabon egymásra találjunk.

AMagyarPárt nagyfotosságu üléseiről

Az Országos Magyar Párt központi vezetősége november hó 12-én és 13-án Clujon—Kolozsváron tartotta üléseit, amelyekben megvitaták a románia magyar kisebbség mai nehéz helyzetét.

Alábbiakban közöljük a pártunk ezen ülésekről kiadott hivatalos jelentését. Megláthatja abból is, az idők mai megpróbáltatásai-ban elő magyar kisebbség, hogy az Országos Magyar Párt az ellenünk irányuló bajok és megsemmisítő csapások között az egyetlen szerv, amely helyen áll és igyekszik megtalálni, megvédeni népünk elhelyezkedésének lehetőségeit.

Amint mindenkor, úgy ma is csak arra kérünk minden magyar embert fogadjja szeretettel a Magyar Pártunk azokat a küzdelmeket, amelyek hova tovább nehezebbek lesznek és egyre emberfeletti erőfeszítéseket követelnek. Igyekezzünk azzal támogatni és erdnyesebbé tenni ezt a munkát, hogy a Magyar Párt vezetőjét és az egész szervezetet egyforma szeretettel, bizalommal övezsük és küzdőböljük magunk körül az árulókadásnak, szethuzásnak bűnet. Fogjunk össze a felszeretében, hogy egy emberként állhassunk a Magyar Párt mögött és küzdelmének ezáltal fokozottabb tekintélyt adhassunk.

Az idők jara a egyre jobban ellentünk fordul. A gyűlölet akkora hullámokat vitt, hogy az esodori mindent, amennyiben egymásra nem kapcsolódnak. A küzdőjáró ember itt meg nem állhat. Ha ellentünk irányuló em-eléccet valamit ki üzdhetünk, akkor azt csak az összes itt elő magyar erőök összetfogásával és gerinces egységessegevel érneljük el.

Ezzel a gondolatokkal övessük el a Magyar Párt vezetőinek hivatalos jelentését azokról a tevékenységekről, amelyek az ősi parlamentáris eljárási körökben foglalkoztattak, mint a románia magyar kisebbség egyetlen politikai szervezete.

Az Országos Magyar Párt erdélyi törvényes parlamenti csoportja és intézőbizottsága foyó hó 12-én és 13-án tartotta üléseit, melyeken nemcsak a magyarországi megoldásra való problémáit, de a jelen politikai helyzet és követendő magatartás módosítási felett folytatott komoly és beható tárgyalást a part eme szervei.

A magyarság mai tarthatatlan helyzetet mutatta az a körülmény is, hogy az intézőbizottság majdnem összes tagjai megjelentek a gyűlésben, mely kis megszakításnál utaladonkppen hetfőn délelőtti kezdődött és kedden délután 3 órakor végződött.

A tárgyalásnak és a vitának legfőbb anyagát a következő tárgyak alkották: Tízévesítő nyelvvizsgák és elbocsátások. Felmentési tantervek nyelvvizsgálata, cenzura, ostromállapot, a közigazgatási időkzi bizottságok, székely kulturális autonómia, a nevelésügy, a magánalkalmazottak eszperi munkák-ök egésztestvérjének veszélye a nemzeti munkavégzési törvény folytán.

Az intézőbizottság meg számtalan, a helyzetet és teendőket megvilágító hozzászólás után tudomásul vette úgy az ügyvesztő elemek, mint a parlamenti csoport főtitkárság jelentését és végül a következő határozati javaslatot fogadta el egyhangúlag:

A romániai magyar kisebbséget képviselő Magyar Párt intézőbizottsága megdöbbenéssel állapítja meg, hogy különböző törvények, kormányzatok és hatósági intézkedések folytonos sorozata az egyenlő elbánás kötelezettségének legkiválóbb szerelmével esprő: npra rendezésen a magyarság minden rétegének eltelhetőséget támadják és semmisítik meg. Az intézőbizottság rá mutat arra is, hogy egyes román sajtóorgánumok hónapok óta a magyar nemzetiség ellen usztó cikkekkel állandóan igazolnak, anélkül, hogy szert egyetlen bűnvádi eljárás is folyamatta tetettet volna. A cenzura azonban a magyar kisebbség legfőbb szerelmének sajtó útján való nyilvánosságra hozatalát is megakadályozza.

Az intézőbizottság kifejezi tiltakozását azon jogtalan intézkedésekkel szemben is, melyek nemcsak a magyarság kul urális tevékenységét, hanem meg a vallás szabad gyakorlásának szerelmével ümpom építését és egyházi intézmények törvényes gyűlés tartását is lehetetlenné tesszik.

Az intézőbizottság nemcsak az eddigi jogtalanságok megszüntetését követeli, hanem a magyarság számarányának, kulturájának és közherviselésének megfelelően az egyenlő jog és elbánás évo alapján követeli a magyar ifjuság részére az állami és mindennemű közhivatalban való alkalmazását is.

A csiki közbirtokosságok értekezlete.

Dr. Pal Gabor összehívására foyó év november hó 10-én a csiki közbirtokosságok a helybeli közbirtokosságokban értekezletet tartottak, amelyen megbeszéltek az összes aktuális szerelmeket.

Az értekezlet Szatankó Zoltán erdőmérnöknek a csiki "Székely Fa" szövetkezet megteremtőjének, Dr. Pitner Arpadnak, Dr. Kovács Károlynak, Dr. Puszkás Lászlónak értékes felszólalásai közben vitatta meg a közbirtokossági vagyonekezelés valamennyi panaszát, amelyek a Nemzeti Szövetkezesi Hivatal közölgelnek hatásköri túlépéséről, a visszaéléseket kiprovokáló hatósági személyek beavatkozásáról a közbirtokosságok életét annyira megnehezítik és lehetetlenné tesszik.

Az értekezlet a szerelmeket összefogó memorandumban fordul a Nemzeti Szövetkezesi Hivatalhoz, rámutatva, az általuk követelt románnyelvű könyvvezetés jogtalanságára is, kéri a panaszok figyelembe vételét.

A közbirtokosságok vezetőinek értekezlete foglalkozott a csiki "Székely Fa" szövetkezetbe való tömörítés szükségességével, amelyet általában hasznosnak és a gazdasági nehézségekből való kivezetés egyedüli helyes útjának lát.

A közbirtokosságok értekezletén Dr. Pál Gabor előterjesztette a megye prefekusának az állami beruházási kölcsön ügyében a közbirtokosságokhoz intézett megkeresést, amelyre elhatározták, hogy minden közbirtokosság a lehetőségei szerint részvesz a kölcsön jgyezésben. Az erdélyi terület a közbirtokossági élet részeseibe merülő, kimerítő tanácskozások után ért véget.

A kozmeni—kozmasi közbirtokosság belépése a "Székely Fa" szövetkezetbe. A közbirtokosságok feletti értekezletben a szövetkezeti gondolat mellett tartott megnyilatkozások hatása alatt Kozmas közbirtokossága meghívta Szatankó Zoltánt és Dr. Pitner Arpadot, hogy november hó 13-an tartandó közgyűlésükön megjeljenek és a szövetkezes fontosságát tagyuk előtt ismertessék.

E felkérésnek szert téve Szatankó Zoltán és dr. Pitner Arpad részvették a kozmasi közbirtokosság közgyűlésén, ahol lelkes megértéssel fogadták és mondták ki a "Székely Fa" szövetkezetbe való csatlakozásukat. A közgyűlés megbltta az új igazgatókat, hogy a szövetkezetbe való csatlakozás előmunkáitait azonnal kezdjék meg és a tavaszi közgyűlésig ant vigye keresztül.

Ezzel a ténnyel az alicsi közbirtokosságok is megkezdtek a szövetkezeti gondolat felkarolását, ami csak javára és gazdasági megerősödésére válhat a népünknek.

Magyar becsület.

Árpád-üzi Szent Erzsébetnek, mint Tárlógia fejdelemesszonyának marburgi Konrad mester volt a gyntatója. Aszkéta pap volt a lelki gyermekét is kemény szigorúsággal vesztte. Többek között kötelezte Szent Erzsébetet arra, hogy ne egyék bizonyos jövedelmekből, így a Lajos tartományi grófnak, Hermann atyjának idejében elkobzott egyházi javakból vagy templomok kifosztásából vagy a népre rótt tulajdos adókból származó pénzen vásárolt éledelekből.

Erzsébet meghajolt e tilalom előlts az ő szokott hűségével és lelkiismeretességével pontosan meg is tartotta azt. Képzhető, hogy nem csak nehézség nélkül.

Ez a kezeség és áldozatos pontosság a fionom lelkiismereten kívül, egyenes és becsületes magyar természetében birta alapját, mely nem tűrhette a legcsekélyebb igazságtalanságot sem. S a mások ellen elkövetett jogtalanságot sokkal komolyabb dolognak tartotta, hogysem ez a jogérteke ne követelte volna az elégtételt.

Étrajzírója, a híres francia író, Horn Emil írja a francia akadémia által koszoruzott művehen erre vonatkozólag: "Ez a mindenkivel szemben való igazságérzetet kétségkívül atyjától örökölte".

Szent Erzsébetnek II. Endre magyar király volt az édesapja. Megható történetikét beszélnek idevonatkozólag őrla, amit Horn is megemlít. S ez az, hogy II. Endre uralkodása idején magyar ifjak szivesen tanultak Párisban. Mikor ott egy ilyen fiatal tanuló megbltta a királyt est megtudta, követet küldött, hogy kifizesse minden adósságát, amit csinálhatott, — "hogy senki se mordhassa: meghalt egy magyar a nélkül, hogy a másnak okozott kárt megtérítette volna". (Horn Emil, Várdai Béla: Szent Erzsébet életrajza, 1931, 72. l.)
 Lektor.

Eladók: épületes becsőnegek, szántók és kaszálók valamint tures beltelkek.
 Cim: Spreoz Hugó, Mercurea Ciuc.

Az erdélyi róm. kath. egyház jelentése.

As alba-iulianai—gyulafehérvári róm. kath. egyházmegyei tanács, folyó évi november hó 22 ikére összehívott közgyűlésére készített jelentést, 2462—1934. ésem alatt az igazgatótanács közrebecsálta. A jelentés foglalkozik az igazgatótanács személyi ügyeivel és ügykezelésével; az egyházi építkezésekkel; a Fogarassy-alapítványnak vagyoni helyzetével; az egyházmegyei kantori nyugdíj-alap helyzetével; a fennhatósága alá tartozó gimnáziumok, tanítóképző, főnevelő-intézetek, nagyasszonyi Terem-árvaház, Marianum, nagy-szebeni Szent Ferenc rendi tan- és nevelőintézetek valamint a radnóti újonnan szervezett földmives-iskola és az összes egyházmegyei elemi iskolák ügyeivel. Mind-ezen intézmények helyzetéről, nem adhat a jelentés kedvező képet, hiszen a mindennapi élet kísértő jelen-sege ezen intézmények szorongatottsága. „Magnehe-sült az idők járása felettünk”, kiált fel a jelentés. „Mindazon által a Gondviselés oltalmába helyezett hitünk és bizalmunk nem rendült meg. Szilárdan meg vagyunk győződve, hogy hitvallásos intéz-ményeink, a Gondviselés jóvoltából, továbbra is teljesíthetők fogják a reájuk várakozó nagy, hu-manus feladatot: a jóra, a nemésre, fájunk és hitünk szeretetére nevelni az ifjúságot és az ifju-ságot keresztül irányítani népünk sok megpróbá-latással megtépázott lelki világát...”

A jelentés közepiskolai statisztikai adataiból meg-tudjuk, hogy az 1933—34. tanévben a 7 főgimnázium-nak 1544 vegyes tanulója volt, vagyis 82-vel több, mint az előző iskolai évben. Legnépesebb volt a ko-lozsvári főgimnázium 404 tanulóval, azután következik a brassói 260, a csikszentimrei 260, a gyulafehérvári 237, a marosvásárhelyi 188, a székelyudvarhelyi 179 és a kézdívásárhelyi 118 tanulóval.

A tanítóképzőnek 98 növendéke volt, míg a rad-nóti földmives-iskolába 29 tanuló iratkozott be.

Az egyházmegyének van még 8 leánygimnáziuma 950 tanulóval, 195 elemi iskolája — 19875 gyermekkel és 10 óvodája. Legszomorúbb képet az elemi iskolák mutatják, ahol az 1933—34. tanévben a beiratkozott gyermekek száma 399-el apadt az előző tanévhez viszonyítva. Ez kétségelennül a nevelésnek a kö-vetkezmenye. A jelentés a legsiralmasabbnak mondja a csiki viszonyokat, ahol nem kevesebb, mint 8 re-visor teljesíti az állami „ellenőrzést”. Megtörténik, hogy hetenkint 2—3-szor is meglatogadják ugyanazt az is-kolát, „ami nemcsak gátolja, de szinte lehetetlenné teszi a nyugodt és elmélyedő iskolai munkát”.

Elég részletesen foglalkozik a jelentés a birtokok és berházak ügyével is, azonban nem kapunk egy összefoglaló képet arról, hogy tulajdonképpen mennyi az egész vagyon forgalmi becsülete, mi a jövedelme-zett és a vagyon az elmúlt 1933—34. évben és ez a jövedelem miképpen használtatik fel. Szeretnők tudni például azt, hogy az egyházmegye milyen fizetéseket ad a tanároknak, tanítóknak és más alkalmazottaknak, milyen összeget emésztenek fel az intézetek dologi szükségletei, stb.

A gazdaságot illetően a szemlebizottságok je-lentései általában körültekintőek, részletesek és meg-nyugtatók, kivéve az erdőbirtokokat, ahol bizony nem kapunk még halvány képet sem arról, hogy mekkora kiterjedésűek az erdők; milyen a faanyaguk és mekkora területtel állanak kitermelés alatt... Szóval a javak kezelését és a jövedelmek felhasználását illetően csak töredékeket kapunk, amikből okosabbak nem leszünk a fogalmat sem alkothatunk magunknak arról, hogy ez a vagyon meddig bírja teljesíteni a reája vára-kozó nagy feladatokat...

Szerettük volna ha a jelentés részletesen is rámutatott volna azon kormány intézkedésekre, amelyek-vel az egyházmegyei iskolák működése nehezítették vagy éppen megnehezítették. Hallunk eseteket, amelyek-ből kitűnik, hogy az oktatási törvények nem egyformán alkalmazhatók állami és más intézetekkel szemben. Vagyis az egyházmegyei iskolákkal szemben 100 szá-zalékosan vegrehatják a törvények legridegebb ren-dekezéseit, míg ugyanakkor az állami intézeteknél feltűnő eltéréseket és megkülönböztetéseket lehet leítni nyomon tapasztalni. Jól lelt volna, ha a jelentés az ilyen esetekre rámutatott volna, hiszen így sa a látszat, hogy minden jól van úgy ahogy van.

A tg.-muresi—m.-vásárhelyi kereskedelmi és iparkamara.

Mint ahogy már ismeretes, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara körletébe tartozó iparko-lók 1934 december 2—9-ig az Iparmúzeum helyiségeiben és a Kamara asékházának egy-két termében „Kiállít-ás-Vasár”, a kereskedők pedig december hó 2—4-ig „Kirákat-versenyt” rendeznek.

Tudva van az is, hogy a vásár megnyitása egy napra esik a marosvásárhelyi gör. keleti katedrális felszentelési ünnepségével, mikorra is Ófalaége a ki-rálynak, a kormány több tagjának, valamint kíséretük-nek részvételére is számítanak.

Marosvásárhelyen tehát a vásár tartalma alatt nagyobb idegenforgalomra van kilátás, mit fokes az a körülmény is, hogy a C. F. R. vezérigazgatósága a vásárra utazóknak 50 százalékos vasúti kedvezményt engedélyezett.

A „Kiállítás-Vasár”, — mint ez már szintén publi-káltatott — a rendező marosvásárhelyi kisiparosok termékei mellett elfogad a „Kiállítás Vasárra” Maros, Csik, Udvarhely és Haromszek vármegyei kisiparosi produktumokat is, sőt befogadja a területek nagy és háslipara, ipar és népművészete, valamint néprajzi ter-mékeit is.

A kamarának ugyanis az a célja, hogy egyrészt ráterelje a figyelmet a földrajzilag izolált kerülete produktumaira, másrészt a jobb és könnyebb értéke-sítés propagálására, kerületének termékeiről pontos katasztert készítsen.

Megállapítható, hogy a vásárral szemben nagy érdeklődés mutatkozik. Az egytűvé tartósság demonstra-lására jelentkezők például a marosvásárhelyi Cukor-gyár, Bőrgyár, az Elekes & Darvas-féle léd-gyár, stb., jól lehet nyilvánváó, hogy érdekeik nem igénylik arulknak ilyen uton való reklámozását. De a Csiki Lapok minden egyes száma is lelkesen és eredménye-sen verbuválja a marosvásárhelyi vásárra való jelemt-kezéseket, ambicionálva, hogy a „Csiki csoport” érde-keiségeivel, értékeiségeivel és fontosságával minél vonzóbbá szervezze magát. — Nem hagyhatjuk meg-említés nélkül a kézdívásárhelyi kereskedői érdekek-peseleteknek azt az értesítést sem, hogy minden lehe-lőt elkövetnek abból a célból, hogy az ottani érde-keiség is résztvegyen a vásáron.

A rendezőségnek tehát minden oka megvan re-mélni, hogy a marosvásárhelyi kamarai kerület érde-keisége, szerény viszonyai ellenére is, érdekesen és méltóan fogja magát a vásáron bemutatni.

A rendezőség szükkegeinek tartja, hogy a meg-nyitás napjának közelségére tekintettel, ezúton is fel-szólítsa az illetékeseket, hogy semennyiben termékeik-vel részt kívánnak venni a vásáron, úgy a maros-vásárhelyi kereskedelmi és iparkamarával sürgősen közöljék, hogy hány m² terület igényelnek és mivel szándékoznak a vásáron résztvenni. A rendezőség itt is hangsúlyozza, hogy a helyponz annyira jelentéktelen, hogy ez nem lépszékel akadályát a részvételnek.

RÁDIÓKI PHILIPS és STANDARD

gyártmányok, a legmegbízhatóbb és legtokéletesebb rádiók.

Vételek készpénz és részletfizetésre. Régi rádiókat becserelek.

A választék óriási, állandóan rak-táron 8—10 darab különböző típus.

Vételkényszer nélkül bármelyik típust bemutatom. *****

Bármilyen gyártmányu rádiót meg-rendelésre legolcsóbban szállítok.

Standard és Philips gyártmányok csikmegyei egyedárusítás.

Egy rádióhoz legjobban bevált asaras elem állandóan raktáron.

UJRENDISZERŰ PETROLEUM GÁZ lámpák, főzők és melegítő kályhák érkeztek raktarra.

FISCHER SÁNDOR rádió szaküzlet Mercurea-Ciuc.

2—

Téli gazdasági iskolák.

Hosszas próbálgatások után rájöttek, hogy a kis gazdák igényeinek legjobban megfelelnek a téli gaz-dasági iskolák, ezért a régi földmives iskolákat leg-több helyen ilyenekké alakították át. Mg a földmives-iskolákban két évig megszaktatás nélkül kellett tartó-zkodniok a növendékeknek, addig a téli iskolákban csak a gazdasági munkák szüntetésére alatt vagyis október-től március végéig. Ez a gazdák szempontjából igen fontos, mert gyermekeiket a nyári dolog idő alatt ott-hon használhatják.

As a kérdés merülhet fel, hogy két tél alatt el-sajátíthatják e a szükséges gazdasági tudnivalókat?

A tananyag helyes kiválasztásával arra igazán hivatott szakemberek ezen idő alatt jól ki tudják ké-pezni a gazda ifjakat. Több mint harminc évet töltöt-tem a gazdasági szakoktatás szolgálatában, ezt nyu-godt leletekkel állíthatom. A régi földmives-iskolákban az elméleti oktatás főleg a téli bősopokra szorítok-zott. A nyári idő alatt gyakorlati munkát végeztek az iskola gazdaságában.

Tapasztalatom az, hogy ezt a gyakorlati munkát a szülői gazdaságban is jól elvégezhetik, annál is in-kább, mert ha valami különleges dolog adja elő magát a téli iskola tantrai nyáron is rendelkezésre állanak, sőt erre utasítva is vannak.

Nagy előnye az iskolának, hogy sikeresen vég-zett növendékei csak egy évig katonászkodnak.

Az állami téli gazdasági iskolák mellett magá-nosok is állíthatnak fel ilyen iskolákat, a svábok, ezaszok és az unitárius egyház állítottak is fel ilyeneket és a mint illetékes helyről halható nagyon jó eredmén-nyel működnek.

A lapokból úgy értesültem, hogy az erdélyi katolikus egyház is állított fel egyet, amelyik az ősz folyamán meg is nyílt. E tervbe vette Targu Secuac K zdivásárhelyen is a tanítóképző helyett egyet fel-állítani. Igen helyes és reméljük talál módot arra is, hogy Csik-megyében is legyenek ily iskolák. Például igen alkalmas hely lenne erre Samartia—Ciucani Csikszentmárton—Csékfalva. Központi fekvésénél és egyéb körülményei folytán is, igen alkalmas volna téli gazdasági iskola székhelyül.

Vagy Samartia Csiksomlyón, a barátok gazdasá-gával kapcsolatban, szinte kínálkozik egy gazdasági iskola felállításra.

Ily iskolák ügyes vezetési mellett az egyházra kevés költséget rónának s idővel saját magukat is képesek lennének fenntartani.

Természetesen szerényebb keretek közt, mint az államiak. Szerintem minden ily iskolához egy szakkép-zett igazgató és egy szakképzett kertész, egy irnokkal elég volna. A többi oktatási munkát, ha makkep nem lehet, kalákában el lehetne végeztetni, a helyben lakó alkalmas egyénekek.

Mintán ezen iskolák szervezete nem régi, a gy-a-korlati élet fivánalmi nicsenek meg eléggé kitapasztalva, de a téli érzékkel rendelkező szakoktató mindenkör megválaszthatja a helyes ut t.

Néhány példát tapasztalataim alapján felhozok.

A régi földmives-iskolák tantervében az üzemtan második része az előszámítás és becsülés nem szere-pelt, holott a gyakorlati élet ép ezeket kívánja leg-több. A tanterv igen sokat foglalkozott a bonciással, holott ebből elég annyit, amennyit a díznő ősester és elbullott állatok boncolásával or a növedékeknek bemu-tatható. M nek gyötörjük a növendéket a sok ceontes izom elnevezéseivel. E helyett a takarmányozásban kíván igen részletes tanítás.

Mint kezdő tanár a számtant is tanítottam, tuda-tában levér, hogy a gazdaságoknak miy fontos a szá-molás, nagy lelkesedéssel minden szabályt igyekeztem megtanítani. S a nagy buzgalomnak az volt az er-dménye, hogy az idő rövidsége miatt soha sem tudtam tananyagomat rendszeresen bevezetni; különösen az idő-t ttek igénybe a közönséges törték. Vegre is úgy segít-tem, hogy minden törték tizedes törték változtattam és így a többi törtékkel való bibeledést egyszerűen elhagytam. Az eredmény teljesen kielégítő lett.

Kis gazdaságokban nem célravezető a kétfős számvitel, m r: számszámást vagy tökéletesen jól vezet-sünk vagy sehogyszam.

Míg az egyszerű számvitelt sem sikerült legtöbb gazdaságba bevezetni, annál kevésbé a kétfős, ami a gazdaságokban el is kerülhető.

A régi tankönyvek, tantrvek nem igen követ-kezők anélkül, hogy a mai gyakorlati élet követelmé-nyeit alaposan számba ne vegyük.

Szöke Mihály.

A város műkedvelőinek szervezkedése.

Városunk országos nevű műkedvelői gárdával rendelkezik. Ezek óta olyan kulturális becsületek ki-ezekben az adottságokban, amelyek nem egyszer felfigyelt az országos közvelemény is.

Amióta a vidéki magyar színjátszás a felmerült nehézségek között elorvadt helyet és hivatását a mi helyi kultúránkban műkedvelők vállalták magukra. E büszkeséggel, mondhatjuk olyan természetességgel, annyi lelkesedéssel, hozzáértéssel, szeretettel és tehetséggel, ami igazán művészetet, értéket képviselt. A helyi műkedvelők meglepő sikereiben, szívesen házak előtt edződ-tek a legtokéletesebb színjátszásig s ma ott tartunk, hogy közönségünk minden igényét kielégíthetik és nyugodt lelkiismerettel élvezhetik a magyar színi kultúra hivatásos, rendszeres művelését.

Ezekben a gondolatokban érett ki Dr. Hirsch Hugóné kezd-ményezésére a helyzet oda, hogy a helyi műkedvelők munkáját rendszerbe kell fogni, állandósít-ani kell és nagyobb célkitűzések szolgálatába kell állítani.

Városunk egész műkedvelő ifju-ága osztatlan lel-kesedéssel fogta fel a Dr. Hirsch Hugóné legelőbb hívó szavát és folyó év november hó 12-én este mintegy százán gyűltk össze a helyi kaszinóban, hogy egybe-lőmörülve kulturális munkájukkal lerakják egy közme-lődségi pátia alapját, amelyben modern hajlékot talál a színjátszástól kezdve minden kulturális törekvés.

Egyforma megértéssel és valóban komoly jövőbe látással fogta fel a nagyszámú alakuló gyűlés minden tagja a kibontott tervet.

Ezzel oindult egy rendkívül flyolomramentő, városunk köznevelődésére, kulturájára, ifjúságának nevelésére, felbecsülhetetlen értékű kezdeményezés. Uj-rada indult és száz ifju lelek lelkesedésében nekilen-dült egy gyönyörű célkitűzéshez az egész társadalmunk beszervezése.

H. összefogunk, ha kisvárosi kicsinykedéseken és apró gáncoskodásokon fölülemelkedve, jó szívvel, egymás értekeit megbecsülve és azt a közös cél érde-keben hasznosító jóindulattal a felvetett terv mellé szegődünk, akkor nem is olyan merész, nem is olyan kiviteltelennek látszó az egyb-fogás végső célja.

Minden erkölcsi emellett adottságunk bővében va-gyunk. Semmiért nem kell kölcsön menjünk. Csak ki-tartás kell és a vállalt munka iránti támogatás, segítő készségnek és jóindulatnak kell ezt a kitartást meg-csöszölnia. Akkora munkakedvvel, mint ma r gen kezdett valamibe ennek a városnak műkedvelő flaklétsága. Áll-juok melléjük és segítsük diadalmra az életrevalóságunk-nak ezt a becsületes és p kulturtervét.

Különösen kérünk mindenkit, hogy legyen jóindu-istu továbbvivője a kezdeményezésnek és ne engedje az intenciók faramagyarázásával bárkinek is a lelke-ben bizalmatlanságot ébreszteni ezen ideális megindu-lással szemben. Minden ellentétes hírel szemben meg-nyuzására kösöbhetjük, hogy a helyi műkedvelők szer-vezkedése nem irányu egyetlen meglevő egyesületünk listérdeke ellen sem, amit az által is kif-jesítésre jutott, hogy tagjai bármerre savorlatul teljesíthetik eddigi

— Dalárdank férfi- és veggeskarának működő tagjai kértnek, hogy minden kedden, szerdán és pénteken este 8 órakor a közbirtokosság székterében tartandó énekpróbákban pontosan megjelenjenek. Kérem, mert másképp az egyesület vállalt kötelezettségének eleget tenni nem tud. A próbák elméleti oktatással is össze lesznek kötve. A vezetőség kéri azokat a működő tagokat, akik időlegesen valami miatt gátolva vannak a megjelenésben, szíveskedjenek ezen akadályoztatásukat *Sarkadi Elek* karmesternek bejelenteni. Ha pedig valaki érzi, hogy egyáltalában nem tud megfelelni vállalt kötelezettségének, az *szíveskedjék kilépését az egyesület elnökségének bejelenteni.*

— A római kath. főgimnázium Kőrösi Csoma ünnepélye, a múlt vasárnap délután nagy számú közönség jelenlétében a legszebb sikerrel folyt le. A megkapó házasú szavalókrust, a fiúk jeles ének- és zenekarjait, szavalatait lelkes tapsal jutalmazta a hallgatóság. Dr. Végő Sándor főgimn. tanár, ünneplés közben, meleg szavakkal, finom vonalakkal rajzolta meg nagy földjének, a tudomány és a tettekben beszélő faji erős hőseinek pártatlanul vonzó, nemes alakját. Egy nép, melynek Kőrösi Csoma Sándorai vannak a nagy gondokodásában és életében az időszaktészesség és önzetlenség e kimagasló eszményképet követi — ezerrasszakadó vihar között is meg fogja állani heijét. (—)

— A tg.-muresi—marosvásárhelyi tábla visszahelyezte állásukba az elbozósított betegsegélyző tisztviselőket. Az új betegsegélyzői törvény értelmében keresztül vitt tisztviselői megszervezés alkalmával több kisebbégi tisztviselőt, akik véglegesítették voltak, érthetetlen módon kifejezték a tisztviselői státusból. Később, amikor a jogfosztottak pert indítottak a táblánál, mint közgazdasági bíróságként, betegsegélyezési belyegek árusításával bízták meg őket — százeletra. Szatmari Sándor 23 évi, Sproncz György 32 évi, Korossy Antal 22 évi és Szilagyiné Kertész Gizella 18 évi szolgálati idővel rendelkező tisztviselő ügyében november hó 13-án hozott ítéletet a tábla, amelyben törvényellennek mondta a nevezettek elbocsátását s kötelezte a Betegsegélyző Pénztárt a felmarult perköltségek megfizetésére. A marosvásárhelyi tábla már két ízben hozott hasonló döntést.

— Halalozás. B-nó Kálmán folyó évi november hó 15-én, 35 éves korában meghalt Csiksdobozon.

— A. B. C. román napilap Emil Socor szerkesztésében A. B. C. címen új fővárosi román nyelvű napilap jelent meg. Figyelmet érdéklő hírsíri va lakosság, amely programjában különösen hadi tudat a széles nemzeti politikának. A lap nyit barátságot hirdet annak az orszagnak kisebbégi népei felé. Programjában magasabb gondolkodásra való koncepcióval állítja fel azt a tételt, hogy az ország bepolitizált vonalvezetésében bun nem lehet figyelmen kívül hagyat a nép: kisebbégiakat azokat fej est kultúrájukkal és több millió letelemükkel elintézni nem lehet. Bele kell kapcsolni az országos verkeringésébe ezeket a népi eobbségi rök: t úgy látja az A. B. C. irány a helyes, testvéris egyenlő elbánást nyújtó magatartásait ide kell lelkiileg kötni. Jóllehet, türelmes hang vonul végig a lap egész irányán, amelynek ára nagy terjedelme mellett is 2 lej. A kisebbégi emberek nagy része román napilap is olvas. Támogatásuk esetében az A. B. C.-t, amely eddig programjával leginkább megérdemli azt.

— A helybeli tanonciskola ügye. A város területén második éve nincs tanonciskola. Munkánk hibás ebben csak az iparosság nem. Az iparosoktól tanoncoktatás címen nagy pénzért szednek be. Iskola létesíteni senki nem akar. Sokat lehetne vizítani, ki a hibás ebben. Mégis a tanfelügyelőség most hirtelen arra az álláspontira helyezkedett, hogy amennyiben nincs tanonciskola, úgy nappali iskola látogatására kötelezik a tanoncokat. Ilyent meg a világ nem látott. Érthető, ha az iparosság a végéig el van keseredve. Az iparszerűt közbellepésére a tanfelügyelőség ezt a szörnyű tervet most december hó 1-ig felüglesztette. Ezalatt vállalta, hogy a városi tanonccal a tanonccal a létesítésére ismételt tárgyalásokat kezd. Addig is az iparosság legyen türelmes, míg a tanonciskola létesítésének kérdése düllore jut: és — nappali iskolába ne küldjék a tanoncokat. — *Lapzártakor arról értesülünk, hogy a város hajlandó a tanonciskolát beállítani. Ezután is felhívja az iparosság figyelmét, hogy november hó 25-ig minden iparos és kereskedő a városi pénztárba 250 lej beiratási díjat fizessen be s ezzel a nyugtával az iskolaigazgatóságánál beírás végett jelentkezék.*

— Törvényszéki hírek. Füstös Sándor bancobankfalvi lakosnak, akit közbirtokossági vagyon megkárosítása miatt letartóztattak — most elrendelték a szabadlábra helyezését.

— Miklós Jenő volt remetel közszéki pénztárnok: 160 ezer lej esikasztása miatt 1 évi fogházra és 10 évi hivatalvesztésre ítélték. — Várterész Jakab s. jegyzőt és Iasák Emil végrehajtót, akik az ügyben szintén igyekeztek bele keverni, felmentették. Az ítélet jogerős.

— Gidró Ferenc carta—keresztfalvi gazda marhaslopásért 6 hónapi fogházat és 10 évi jogvesztést kapott.

— Rostás György cigány, Dandru János békási gazdától 4 ezer lejt akart kicsikarni, arra a carta, hogy pengyártásra rendezkedjenek be. Rostást 4 hónapra ítélték.

— Erdős Józsefét Isten—Jánfalva 5 napra, Albert Józsefét Danesti—Dánfalva 10 napra, Gráncsa Miklóst és Miklós Ferencet Jánfalva 1-1 hónapra ítélték titott pálinka főzéséért.

— Sándor Lászlót és Gál Ignácot verkedésért 15-15 napi börtönre ítélték.

— Guzdán Jánosné tomesti—csikszenttamási asszony a nyár folyamán megfojtotta 69 éves anyját. A törvényszék december hó 12-re nyújtotta el az ügyfőtárgyalását.

— Csató Károly volt carta—keresztfalvi kocsmáros egy alkalmom i záróra ügyben a cserdórt megakartta 100 lejjel vesztegetni. Az feljelentette s a bíróság 1500 lej bírággal büntette.

— Hamis nyugtakönyvet gyűjtöttek. A gyűjtögető házalók ismét ellepték a várost. Templomra, iskolára, egyéb létező és nem létező célokra kéregetnek. Most lefogták éppen itt nálunk Gbiurgbiu Trelen és Samu Buzsói (Huzsád) községbeli lakókat, akik hamis nyugtakönyvet a maguk felépítésére házaltak. Jö volna ha a rendőrség beszüntetne a koldulásnak ezt a megint lábrakapott fajtaját.

— Itt a piros—ott a piros. A csiki országos vásárokat ujabban tömegesen lepik el a szerencsejátékosok. Eltekintve, hogy még a helybeli városi fokozottabb ellenőrzés mellett is zavartalanul Zubeitl bűnös fosztogatásukat ezek az itt a piros, hol a piros játékosok — most a vidéki vásároknra egyenesen teljes hadilétszámban vonultak fel. Széppízen és Szentmártonra mar impozánsnak nevezhető erővel képviseltették magukat. Legjobb és legmegbízhatóbb szakember-ik igyekeztek a hatóságok bizalmát megszerezni azáltal, hogy derék munkát végeznek mindazokon, akik a szerencsével jükkel náluk megpróbálkoznak. Voltak ezeken a vásárokon olyanok, akiket 5—8 ezer lejéig károsítottak meg. Amikor a becsapottak a cserdórság védelmet igényeltek, azot azzal intézték el, hogy ne tegyék oda a pénzüköt és nem vész el. Általában a hatóságok igen kesztyűs kézzel bánnak ezekkel a szerencsejátékosokkal. Eppen ideje, hogy erélyes közbelépéssel véget vessenek a munkájuknak.

— Az elfelejtett postaláda. A mindinkább terjedő értékes erdélyi folyóirat a Hálátás legfrissebb 4-ik számának hátsóbján a következő irodalmi eseményt jölező irásokat olaszhatjuk: dr. Jakab Géza, az Arati közlőay pu-litistájának színházi vezéröktke: "Vissza Tháliához", Kovács György (Brassó) "Nyá uto", Gergely Miklós "A vándor költő bucsuzik Erdélytől", Liba maau Béla: "R. port a pártisi munkanélkülekről", Sermény Pál "A Sztratoszféris", Kis István (Debrecen) "A tulbuzgó riportár", Gattmann Jónó "Halottak napja", "Morro east e" rugóay másolik folytatása, R. illy István, Kaudi Tinor, Bonyovszki Pál és Vera Nura versai. A lapot ezalatt számos művész i listát ábró, apró rovat és k reszt-rövény t sm érdekessé. Ára 12 lej, kapható minden újság-árusnál vagy az ál omási tözsdéken Szekesszentgyörgy és kiadó-hivatal Arati, str. Moise Nicorai 6.

— December 7-én E. K. E. est. A v. lágthírű st-filmnet: "A fohér mamor" t vetülték dec. 7-én (pénteken) a Vigadóban, az EKE. által rendezendő tur-sta és si-prop-iganda estély keretében belül, read: s mozi helyá ákkal. Jogyek elővételben a Váár-üzletben kaphatók.

— Adományok a "Sut-i ház" építésére. Zsögöböl 200—200 lejt. tegiat a ták: S. abó Károly, Péter: Ferenc, Vitos Pál, Vörzssák Karoly 150 d. b. Blázs József és Blázs András Toka Béni, Kusa Lajos e-ny-egy fuvar. Grünstein Jákó eszködő 200 drb. szilészka. Bura fúraszer-p Szentta nás 5 drb. toszal deszka, Vákár könyvkereskedő és egy vendéglőayv. Barócs Márton szatimau 9 kg. szög. Fried Miklós ujab adományá 26 mt. faragott fa, Buzák latele 30 mt. lat. lecs. essor és Kussal építész k 2 zaák cement, Stern öög Szatimau 2 köbm. deszka. Skovrán A. ingyau fuvar, Veress Elek 50 szál colos deszka és fuvarja Szentpéteri László atók és ablakok megfizetése, Fodor Kovácsmester 10 vaskapocs, Laudman 9 drb. "sziszé: Levente egy fuvar, Ganz villanytelep 30 kg. kátrány-olaj. Császár Felix deszka gyutalása Pénzből adományok: Ed ligi gyűjtés 6515 lej. N gy lura festőművés: 400 lej, Dr. Buzás Márton, Gond s Gyá-fásné, ifj. Nurdán Márton, Fis her Sándor, Dr. Végő Sándor 100—100 lej, Kovács Lura, Schill Emil, Csipák Laj s 50—50 lej. Bratlan József, Hellwig Vilmos 40—40 lej, Pau ovits, Ágost n Gy, Boróth Béla 30—30 lej, H. Á. F. G., T. M., L. L., B. J., N. N. és N. N. 20—20 lej, A. J. 10 lej, összesen 7885 lej. További adományokat kérjük a Dúrr-üzletbe beküldeni. — Az EKE osztraki osztálya.

— Elhalasztottak a Csedó Imre tárgyalást. November hó 15-re volt kitűzve a helybeli törvényszéken z a nagy feltűnést keltő per, amelyet Csedó Imre topleca e csei—csiki plocai iskos volt bíró ind olt állam-gyalazás miatt Miklos Arpad jelenlegi bíró ellen. A törvényszék a per tárgyalást december hó 11-re elnapolta. Igyekezni fogunk az igazságnak, a tárgyilagosságnak és lelkiismeretnek szavával majd annak idő-jer laméltelen ráfírat ez ilyen marakodásra, amelyekben egyik megvár a másikat ilyen állászó módon sikerje tönkretenni.

— Az "Erdély" o. tn-ista folyóirat ez évi okt.—nov. 4-ik száma s "sik tartalételenek kifutódése" cím alatt Vámsza: Géza beszámoló ökkét hozza a csiki Tan-ta-egyesület 4 éves működéséről és jövőbeli terveiről — két "kayesköi" kép melléklettel. Az "Erdély" E. T. F. ta-ov-ky évro 40 lej

Könyvkötészeti munkákat

a legzebb és legtartósabb kiviteiben a legjutányosabb árak mellett eszközöl a

Vákár üzlet, Csikszereda.

Figyelem!

Ha olcsón, szépet és tartósat akar keresse fel a

„MORICZ“-féle
kötőtáru üzletet,

ahová megérkeztek az összes őszi és téli női, férfi és gyermek gyapju szövetek, pulóverek, divatbluzok, triko ingek és alónadrágok, férfi divat pouplin ingek és alsó nadrágok, keztyűk, divatszász, si-ruhák, sportharisnyák, gyermek stuczik és bokavédők, férfi bokavédők, gyapju Charleston sapkák és divatos nyakkendők.

Szigoruan saabott árak!

„MORICZ“ 5—

Szemben a Divid szállóval, az udvarban.

Üzlet áthelyezés.

A n. é. közönség b. tudomásra hozom, hogy

termény-üzletemet

áthelyeztem a sarkon levő Schier-féle házba, a volt Petres & Comp. féle üzlethelyiségbe.

Mártou Béla,
terménykereskedő, Csikszereda

ÉRTESSÍTÉS. Tisztelettel értesítem Csikszereda és vidéke közönségét, hogy

gépüzletemet kibővítettem kalap és kezimunkával

Raktárcn tartok: Mindenféle gyapju és selyem kezimunka anyagot.

Szíves pártfogás kér: **GÁBOR ÁRONNÉ**

Az Apponyi Károly-féle szűcsáru-üzlet

teljesen átszerveve, új és megbízható vezetés alatt, a legmegbízhatóbb szolid üzleti evak mellett áll továbbra is a m. t. közönség rendelkezésére. Esőrendű munkák ok beállításával abban az előyős helyzetben van, hogy a szűcs szakmába vágó legkényesebb igényeket is kielégítheti. a—

MODELL KALAPOK

tiszponként új formak előzárban, megtekinthetők

VENCZEL TANÁRNÉNÁL

Ugyanott készűnek minden-nemű női kalapok esőrendű anyag hosszadással. Kalapok átalakítása a legrövidebb idő alatt.

Csikszereda, I. C. Bratlanu (Gimnázium)—uoca 112. sz., a Sörház közepében.

MOST JELENT MEG

könyvnyomdánkban a kiváló, nemzetnevelő munka

M. J. Exner dr.: FÉRFIAS ÉLET.

Angolból fordította: **ALBERT VILMOS** főgimn. tanár.

Ára 25 lej, ehhez jön vidékre d-b-ként 3 lej portó.

Kapható Vákárnál és a fordítónál.

HEGEDÜÓRÁKAT

conservatoriumi módszer szerint, jutányosan ad:

SPRENOZ GIZI, Csikszereda
Str. Cap. Vulovici (Hargita-uoca) 26.

Megérkeztek a hó-cipők

előrendű forma és mi óságnban, amelyeket olcsó áron hozunk forgalomba.

Szíves pártfogást kér:

„Sirály“ cipő-üzlet
(Domokos), Csikszereda.

1—3

Adóbónok, Agrár kisajátítási kötvények

bármilyen mennyiségben kaphatók. Cím a Vákár könyvkereskedésben.